

Õiguskantsler

Teie 18.05.2023 nr

Meie 19.06.2023 nr 6-4/230912/2303300

Lasteaia kohatasu määr

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna Teie hinnangul kohtleb Keila linn lasteaia kohatasu määramises peresid erinevalt. Selgitasite, et Keila Linnavolikogu 24.04.2018 määruse nr 6 „[Koolieelse lasteasutuse muude kulude vanemate poolt kaetava osa määrade kehtestamine](#)“ (edaspidi: Keila tasu määrus) § 2 lõike 3 järgi on vanemate kaetava osalustasu määr suurem, kui Keila linna elanikuks on registreeritud vaid üks lapse vanem. Need pered, kelle mõlemad vanemad on Keila linna elanikud, peavad maksma osalustasu vähem (Keila tasu määruse § 2 lõige 1). Samamoodi koheldakse peresid erinevalt Keila Linnavolikogu 30.10.2018 määruse nr 12 „[Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste toidukulu tasumisest vabastamine Keila linnas](#)“ (edaspidi: toidukulu määrus) alusel, mis puudutab lasteaia toidukulu kandmist.

Küsisite, kas selline erinev kohtlemine on lubatud. Soovisite veel teada, et kui lapse üks vanem elab teises kohalikus omavalitsuses, kas siis sellel teisel kohalikul omavalitsusel on kohustus osaleda lapse lasteaia kulude katmisel.

Mõistan Teie seisukohta. Linnal on siiski põhiseaduslik õigus vabatahtlikke soodustusi ja toetusi ette nähes eelistada oma kogukonna elanikke, sh toetada rohkem neid peresid, kelle mõlemad vanemad on registreeritud linna elanikuks. Lasteaia kohatasu ei tohi siiski ühelgi juhul (nt ka siis, kui linna elanik on vaid üks lapse vanematest) ületada seadusega kohatasule seatud ülempiiri, mis on 20 protsenti Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast.

Kui laps ja üks lapse vanem elavad Keila linnas ja teine vanem elab teises kohalikus omavalitsuses, ei ole teine kohalik omavalitsus kohustatud kandma Keila linnas elava lapse lasteaiaakulusid.

Seaduse nõuded

1. Volikogul on õigus otsustada, kas lasteaia kulud (kohatasu) katab täies ulatuses vald või linn ise või osalevad selle kulu kandmisel ka lapsevanemad. Kui volikogu otsustab, et vanemad peavad kandma osa kuludest, ei või nende makstav kohatasu ületada 20 protsenti Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast ([koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 27 lg-d 3 ja 4)

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2. Seadusega on sätestatud, et lasteaia toidukulu peavad täies ulatuses kandma lapsevanemad (KELS § 27 lg 2).

3. Igal kohalikul omavalitsusel on õigus otsustada, kas ja milliseid soodustusi või toetusi oma valla või linna elanikele oma eelarvest anda. Sellist oma elanike soodustamist võib nimetada ka omavalitsuse vabatahtlikult antavaks soodustuseks, sest seadus ei kohusta niisugust soodustust tegema. Mõistagi ei tohi soodustusi või toetusi jagada meelevaldselt, vaid erinev kohtlemine peab olema õiglane.

Keila linna määruste põhiseaduspärasus

4. Keila linn on kehtestanud peredele lasteaia kohatasu sõltuvalt sellest, kas linna elanikeks on registreerinud end mõlemad vanemad või üksikvanem/hooldaja/eestkostja (soodsam tasu) või on linna elanik vaid üks vanematest ja teine vanem elab teises kohalikus omavalitsuses (kõrgem tasu). Seega kohtleb linn vanemaid erinevalt, lähtuvalt sellest, kas tegu on oma linna elanikega või mitte.

5. Oma linna elanike soodsamat kohtlemist lasteaia kohatasu maksmisel saab pidada linna vabatahtlikuks soodustuseks (seadus ei kohusta sellist soodustust andma). Niisuguse soodustusega soovitakse tavaliselt hoida või suurendada kohaliku omavalitsuse elanike arvu. Kohaliku omavalitsuse rahastamise süsteem on kujundatud selliselt, et omavalitsuse üheks tuluallikaks on tema elanike makstav tulumaks. Tulumaks laekub osaliselt kohaliku omavalitsuse eelarvesse ning sellest rahast on kohalikul omavalitsusel võimalik kohalikele elanikele teenuseid osutada. Kuna tulumaksu laekumine omavalitsuse eelarvesse sõltub sellest, kus on inimese elukoht rahvastikuregistri andmetel, on kohalik omavalitsus selgelt huvitatud, et kohalikud elanikud registreeriks end sellesama omavalitsuse elanikeks (RKPJKo 08.03.2011, [3-4-1-11-10](#), p 58).

6. Riigikohus on leidnud, et kohalik omavalitsus võib oma eelarvest rahastatavaid teenuseid osutada oma valla elanikele soodsamalt kui teistele (vt RKPJKo 08.03.2011, [3-4-1-11-10](#), punktid 63 ja 64). Kuigi lasteaia teenuse pakkumine on linnale kohustuslik, ei kohusta seadus tegema vanemale kohatasu maksmisel soodustusi. Seega on lasteaia kohatasu soodustuste tegemine oma linna elanikele linna vabatahtlik soodustus, millega soovitakse mõjutada inimesi end linna elanikuks registreerima ja seeläbi aitama kaasa linna tulude suurendamisele.

7. Kuna seaduse järgi peab lasteaialapse toidukulu kandma lapsevanem, võib toiduraha maksimisest vabastamist samuti käsitada linna vabatahtliku soodustusena. Seda soodustust teevad kohalikud omavalitsused samal eesmärgil, nagu tehakse kohatasu soodustusi (vt punktid 5 ja 6).

8. Niisiis saab öelda, et vanemate erinevat kohtlemist kohatasu maksmisel ja toidukulust vabastamisel sõltuvalt elukoha registreerimisest saab pidada õiglaseks.

9. Tuleks tähele panna, et nii Keila linna tasu määrukses kui ka toidukulu määrukses on ette nähtud erandite tegemise võimalus.

Keila tasu määrukse § 1 lõike 2 punkti 1 järgi peetakse üksikvanemaks lapsevanemat, kelle lapsel on õigus riiklikule üksikvanema lapse toetusele või kelle lapse teine vanem on surnud. Erandjuhtudel on Keila Linnavalitsusel õigus teha soodustusi ka neile vanematele, kes nimetatud tingimustele ei vasta, kuid tõendavad, et kasvatavad last üksinda. Sel juhul peab vanem esitama vallale dokumendid, mis tõendavad, et ta on üksikvanem: need on näiteks abielulahutust tõendav dokument, määratud elatisraha, hooldusõigus jm.

Erandit kohatasu suuruse osas saab linnavalitsus teha ka Keila tasu määruse § 2 lg 7 alusel.

Keila Linnavalitsus (ametiasutusena) võib erandjuhul vabastada lasteaia toidukulu maksmisest ka need lapsevanemad, kes ei ole end rahvastikuregistris registreerinud Keila linna elanikuna kindlaks tähtajaks (toidukulu määruse § 2 lg 6). Linn teeb seda juhul, kui lapsevanem esitab selle kohta põhjendatud avalduse.

Kui tunnete, et Teil on lasteaia kohatasu või toidukulu maksmisega raskusi, soovitame linnavalitsusele oma murest teada anda.

Loodan, et selgitus on Teile abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise